

Sygn. akt III AUa 458/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz
Sędziowie:	SSA Jadwiga Radzikowska (spr.) SSA Agata Pyjas - Luty
Protokolant:	st.sekr.sądowy Mariola Pater

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **M. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji wnioskodawcy M. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 stycznia 2012 r. sygn. akt V U 1234/11

z m i e n i a zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przelicza od dnia 1 października 2011 r. świadczenie emerytalne M. K. z uwzględnieniem okresu zatrudnienia od dnia 1 stycznia 1973 r. do dnia 26 października 1974 r.

Sygn. akt III AUa 458/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 stycznia 2012 r. Sąd Okręgowy w Kielcach - Sąd Pracy i (...) oddalił odwołanie **M. K.** od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 4 listopada 2011 r., odmawiającej wnioskodawcy doliczenia do stażu pracy okresu zatrudnienia od 1 stycznia 1973 r. do 26 października 1974 r. w Zakładzie (...) w O..

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca M. K., ur. dnia (...), w okresie od 20 września 1969 r. do 26 października 1974 r. pracował w Zakładzie (...) w O., przy czym w okresie od 20 września 1969 r. do 20 września 1972 r. jako uczeń, a następnie od 21 września 1972 r. do 26 października 1974 r. jako stażysta i stały pracownik wykonujący prace ślusarskie

i wodno-kanalizacyjne. W dniu 15 października 1974 r. były pracodawca wystawił wnioskodawcy zaświadczenie, w którym potwierdził powyższy okres zatrudnienia.

Decyzją z dnia 3 listopada 2009 r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia 10 lipca 2009 r., przyjmując do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia 36 lat, 9 miesięcy i 3 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 1 miesiąc i 29 dni okresów nieskładkowych. Organ rentowy nie uwzględnił okresu od 1 stycznia 1973 r. do 26 października 1974 r. z uwagi na brak zgłoszenia w tym okresie wnioskodawcy do ubezpieczenia społecznego i opłacenia należnych składek. W dniu 20 października 2011 r. M. K. zwrócił się do organu rentowego z wnioskiem o przeliczenie należnej mu emerytury z uwzględnieniem okresu od 1 stycznia 1973 r. do 26 października 1974 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy przyjął, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Mając na względzie treść art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), Sąd Okręgowy podkreślił, że z analizy materiału dowodowego wynika, że składka na ubezpieczenie społeczne za sporny okres zatrudnienia od 1 stycznia 1973 r. do 26 października 1974 r. nie została opłacona, a nadto choć w zaświadczeniu z dnia 15 października 1974 r. były pracodawca poświadczył, iż wnioskodawca był przez niego zatrudniony w spornym okresie, to jednakże nie wskazał, w jakim wymiarze czasu świadczył on tę pracę. Konkludując Sąd Okręgowy zaakcentował, że zaskarżona decyzja organu rentowego, odmawiająca wnioskodawcy zaliczenia do stażu pracy w/w okresu zatrudnienia była słuszna, co skutkowało oddaleniem wywiezionego przez niego odwołania na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca M. K., który zaskarżając wyrok w całości, wnosił w istocie o jego zmianę poprzez doliczenie mu do stażu pracy okresu zatrudnienia od 1 stycznia 1973 r. do 26 października 1974 r. w Zakładzie (...) w O.. Wnioskodawca uwypuklił, że przez całe życie pracował tylko w dwóch zakładach pracy, tj. od dnia 20 września 1969 r. do 26 października 1974 r. w (...) zakładzie (...) w O., a po odbyciu zasadniczej służby wojskowej od dnia 4 listopada 1976 r. do 9 lipca 2009 r. w Hucie (...). Równocześnie wnioskodawca zaakcentował, że rzeczywistemu stanowi rzeczy odpowiadała dołączona do niniejszej apelacji decyzja organu rentowego o ponownym przeliczeniu kapitału początkowego z dnia 26 maja 2008 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie w pierwszej kolejności stwierdzić należy, iż jej rozstrzygnięcie zależało od wyjaśnienia czy przypadający od 1 stycznia 1973 r. do 26 października 1974 r. okres zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładzie (...) w O. winien zostać mu zaliczony w poczet okresów składkowych w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Mając powyższe na względzie w pierwszym rzędzie uwypuklić trzeba, iż niekwestionowana przez żadną ze stron okoliczność zatrudnienia wnioskodawcy w spornym okresie w Zakładzie (...) wynikała jednoznacznie z wystawionego wnioskodawcy zaświadczenia byłego pracodawcy z dnia 15 października 1976 r. (k. 9 a.r. i k. 5 a.s.), a następnie z wystawionego przez Cech (...) w O. zaświadczenia z dnia 24 listopada 2011 r. (k. 4 a.s.). Okoliczność zatrudnienia wnioskodawcy w w/w Zakładzie (...) w O. w charakterze „pracownika stałego” do czasu powołania go do wojska potwierdzili również współpracownicy wnioskodawcy: T. Z. (oświadczenie T. Z. wraz z zaświadczeniem Cechu (...) i (...) w O. z dnia 10 kwietnia 2001 r. - k. 6-7a.s.) oraz J. B. (potwierdzone przez w/w Cech (...) oświadczenie z dnia 1 grudnia 2011 r. - k. 14 a.s.). Jednocześnie podkreślić należy, iż (...) Referat (...) i Składek ZUS potwierdził, iż wnioskodawca był zgłoszony do ubezpieczenia społecznego z tytułu zatrudnienia w Zakładzie (...) w O. w okresie od 20 września 1969 r. do 31 grudnia 1972 r. jako uczeń, a następnie od 1 października 1972 r. do 31 grudnia 1972 r. w pełnym wymiarze czasu pracy (k. 13 a.r. i k. 37 a.r.). Równocześnie z pisma powołanego (...) Referatu (...) i Składek z dnia 30 kwietnia 2008 r.

(k. 37 a.r.) wynikało, iż nie może on potwierdzić okresu ubezpieczenia wnioskodawcy w okresie od 1 stycznia 1973 r. do 26 października 1974 r., albowiem w tym okresie wnioskodawca nie został zgłoszony do ubezpieczenia (nie był wykazywany w deklaracjach rozliczeniowych). Powyższy stan rzeczy – przy braku kwestionowania samego wymiaru

świadczenia pracy – uniemożliwił zdaniem ZUS uwzględnienie wnioskodawcy przedmiotowego okresu w poczet stażu pracy.

Stosownie zaś do treści art. 6 ust. 2 pkt 1 lit.a w/w ustawy za okresy składkowe uważa się m.in. przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, w tym: okresy zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego - w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową. Jednocześnie podkreślić należy, iż zgodnie z ukształtowaną w tym zakresie linią orzecniczą Sądu Najwyższego, zaliczanie okresów zatrudnienia do uprawnień emerytalnych i rentowych nie jest uzależnione od zgłoszenia osoby zatrudnionej do ubezpieczenia społecznego (zob. uzasadnienie uchwały z dnia 13 czerwca 2001 r., III ZP 32/00, OSNP 2002/7/165). Co więcej, w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 1995 r., II UR 3/95 (OSNAPiUS 1995, nr 17, poz. 222) uwypuklono, że okresy zatrudnienia, za które pracodawca nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne, pomimo istnienia obowiązku ich opłacania, są okresami składkowymi w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). Kontynuację powyższego stanowiska odnajdujemy również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2007 r., II UK 185/06 (OSNP 2008/9 10/143), w ramach którego zaakcentowano, iż przepis art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS został przeniesiony z w/w ustawy z dnia 17 października 1991 r.

o rewaloryzacji emerytur i rent, która w miejsce dotychczasowych okresów zatrudnienia, równorzędnych i zaliczanych wprowadziła okresy składkowe

i nieskładkowe i okres wymieniony w tym przepisie jest okresem obowiązywania tej ustawy (od 15 listopada 1991 r. do 31 grudnia 1998 r.) i konsekwentnie dla uznania okresu zatrudnienia wykonywanego przed wejściem w życie ustawy o emeryturach

i rentach z FUS za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 tej ustawy nie jest wymagane wykazanie przez osobę ubiegającą się o emeryturę lub rentę faktu opłacenia przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne.

W powyższym kontekście Sąd Najwyższy zaakcentował, iż związany z zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę obowiązek ubezpieczenia społecznego oraz obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne istniał również przed wejściem w życie tej ustawy na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.), a na podstawie art. 33 ust. 1 składki na ubezpieczenie społeczne opłacał pracodawca z własnych środków. Pracownik nie miał wpływu na wywiązywanie się pracodawcy z tego obowiązku, przy czym również w obecnym stanie prawnym, gdzie obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne zarówno w części obciążającej pracodawcę jak i pracownika spoczywa na pracodawcy - płatniku (art. 17 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), wykonywanie przez pracodawcę tego obowiązku jest niezależne od pracownika, zatem zaleganie pracodawcy ze składkami lub uchylenie się od ich opłacania powodowałoby brak środków na indywidualnym koncie pracownika, co miałyby wpływ na wysokość przyszłych świadczeń. W związku z tym – jak dalej kontynuował Sąd Najwyższy - został wprowadzony mechanizm chroniący pracownika przed skutkami niezależnego od niego zaniechania. W trybie określonym przepisem art. 40 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonuje na koncie ubezpieczonego uzupełnienia kwoty składek nieuregulowanych przez płatnika. Jeżeli tryb ten zostanie wyczerpany, okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, w którym pracownik otrzymuje wynagrodzenie, jest okresem ubezpieczenia, czyli okresem składkowym w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1

w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach, niezależnie od tego, czy pracodawca opłacił składki na ubezpieczenie. Uzależnienie uznania okresu zatrudnienia wykonywanego w poprzednim stanie prawnym za okres składkowy od opłacenia przez pracodawcę składek, klóciłoby się zatem w ocenie Sądu Najwyższego

z zasadą równego traktowania wszystkich ubezpieczonych sformułowaną w art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Wprowadzałoby także zróżnicowanie pracowników pozostających w zatrudnieniu przed wejściem w życie ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych przez nałożenie obowiązku wykazania faktu opłacenia składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne tylko na niektórych a nie wszystkich pracowników. Na gruncie wydanego na podstawie art. 33 ust. 2 ustawy

o organizacji i finansowania ubezpieczeń społecznych rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r. Nr 68, poz. 330 ze zm.) obowiązek imiennego zgłaszania do ubezpieczenia społecznego miały zakłady pracy zatrudniające nie więcej niż 20 pracowników, a zakłady zatrudniające większą liczbę pracowników zgłaszały ich do ubezpieczenia przez podanie łącznej liczby pracowników zatrudnionych w okresie rozliczeniowym (§ 12 ust. 3 i 4). W przypadku nieuregulowania przez pracodawcę zatrudniającego więcej niż 20 pracowników składek na ubezpieczenie społeczne w należytą wysokość, nie było możliwości stwierdzenia faktu opłacenia składek na ubezpieczenie konkretnego pracownika. Konkludując Sąd Najwyższy trafnie uwypuklił, iż skoro wykazanie faktu opłacenia składek przez pracodawcę nie było wymagane do uznania większości pracowników za ubezpieczonych i w konsekwencji uznania ich okresu zatrudnienia za okres składkowy, nie można przyjąć, że dla wąskiej grupy pracowników wprowadzono dodatkowy warunek, jakim jest opłacenie składki przez pracodawcę. Warunki uzyskania prawa do świadczeń lub ich wysokości nie mogą być bowiem zróżnicowane w stosunku do pracowników w zależności od wielkości zatrudniającego ich zakładu pracy. W konsekwencji dla uznania okresu zatrudnienia wykonywanego przed wejściem w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 tej ustawy nie jest wymagane wykazanie przez osobę ubiegającą się o emeryturę lub rentę faktu opłacenia przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne. Tym samym w ustalonym stanie faktycznym prawidłowe było potraktowanie okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładzie (...) w O. od 1 stycznia 1973 r. do 26 października 1974 r. jako okresu składkowego w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny uznając zasadność zarzutów apelacji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przeliczył od dnia 1 października 2011 r. świadczenie emerytalne M. K. z uwzględnieniem okresu zatrudnienia od dnia 1 stycznia 1973 r. do dnia 26 października 1974 r.